

- 4) працівникам, які є матір'ю чи батьком дитини у віці до півтора років або дитини з інвалідністю;
- 5) працівникам, які є матір'ю чи батьком дитини віком до чотирнадцяти років;
- 6) працівникам, які дістали на цьому підприємстві, в установі, організації трудове каліцтво або професійне захворювання;
- 7) працівникам з інвалідністю;
- 8) працівникам, в сім'ї яких немає інших працівників з самостійним заробітком;
- 9) працівникам, зайнятим на роботах із шкідливими умовами праці;
- 10) працівникам, яким залишилось менше трьох років до настання пенсійного віку, при досягненні якого особа має право на отримання пенсійних виплат;
- 11) працівникам, які навчаються у вищих і середніх спеціальних учбових закладах без відриву від виробництва, та інші працівникам віком від 16 до 18 років;
- 12) працівникам, які є авторами винаходів, корисних моделей, промислових зразків і раціоналізаторських пропозицій;
- 13) працівникам з тривалим безперервним стажем роботи на даному підприємстві, в установі, організації;
- 14) іншим категоріям працівників.

Примітка 1. У випадках, передбачених пунктами 2-5 частини 2 статті 116 цього Кодексу, перевагу над іншими працівниками однієї черги має той працівник, що має більшу кількість дітей.

Примітка 2. Прирівняними до осіб, вказаних у пунктах 2-5 частини 2 статті 116 цього Кодексу, є опікуни, піклувальники та прийомні батьки».

Висновок. Підсумовуючи все вище викладене, правове регулювання вивільнення працівників у зв'язку зі змінами в організації виробництва і праці потребує вдосконалення. Вбачається, що сформульовані нами пропозиції можуть сприяти досягненню вказаної мети шляхом заповнення існуючих прогалів в частині існуючої надмірної широти свободи роботодавця щодо задоволення права працівників на переважне залишення на роботі, а також в частині зменшення нормативної невизначеності черговості розрахунку при звільненні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гладкий В.В. Мінливість і занепад законодавства: постановка питання. *Актуальні проблеми реформування сучасного законодавства*: матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 14-15 вересня 2018 р.). Херсон: Гельветика, 2018. С. 5-10. DOI:10.5281/zenodo.1403903.
2. Батусова Е.С. Модели правового регулювання колективних увільнень в зарубіжних країнах. *Право: журнал Вищої школи економіки*. 2017. № 1. С. 132-143. DOI:10.17323/2072-8166.2017.1.132.143.
3. Государственное регулирование семейно-брачных отношений: история и современность: монографія / Ярославцева Т.А., Берестова Л.И., Дробнича А.В., Крадожён-Мазурова Е.М. Хабаровск: Изд-во Дальневост. ин-та управл. – филиал РАНХиГС, 2016. 191 с.

УДК 349.2

Безусий В.В.,

*Кандидат юридичних наук,
здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

ЗАВДАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

У статті наведено характеристику завдань соціального захисту державних службовців як системи дій та заходів, які необхідно здійснити органам, уповноваженим на реалізацію соціального захисту державних службовців, задля досягнення мети соціального захисту цієї

категорії працюючих громадян України. Залежно від їх спрямованості вказані завдання пропонується поділити на: загальні – спрямовані на соціальний захист соціально-економічних та культурних прав державних службовців як громадян України; спеціальні – спрямовані на соціальний захист їх як осіб із специфічним правовим статусом.

Ключові слова: соціальна функція держави, соціальний захист, завдання соціального захисту, забезпечення соціального захисту державних службовців.

В статье приведена характеристика задач социальной защиты государственных служащих как системы действий и мер, которые необходимо осуществить органам, уполномоченным на реализацию социальной защиты государственных служащих, для достижения цели социальной защиты этой категории работающих граждан Украины. В зависимости от их направленности указанные задачи предлагается разделить на: общие - направлены на социальную защиту социально-экономических и культурных прав государственных служащих как граждан Украины; специальные - направленные на социальную защиту их как лиц со специфическим правовым статусом.

Ключевые слова: социальная функция государства, социальная защита, задачи социальной защиты, обеспечение социальной защиты государственных служащих.

The article presents a description of the tasks of social protection of civil servants as a system of actions and measures that must be carried out by bodies authorized to implement social protection of civil servants in order to achieve the goal of social protection of this category of working citizens of Ukraine. Depending on their focus, these tasks are proposed to be divided into: general - aimed at the social protection of the socio-economic and cultural rights of civil servants as citizens of Ukraine; special - aimed at their social protection as persons with a specific legal status.

Keywords: social function of the state, social protection, tasks of social protection, provision of social protection of public servants.

Постанова проблеми. Наша держава з моменту здобуття незалежності вживає різні за змістом та спрямуванням заходи щодо реалізації своєї соціальної функції. Але ці заходи, на жаль, не дають очікуваних результатів. І хоча проведена пенсійна реформа, осучаснення методики надання субсидій з оплати житлово-комунальних послуг, підвищення рівня соціальних гарантій (зокрема, мінімальної заробітної плати, розміру прожиткового мінімуму) все це, поза усяким сумнівом, є кроками по покращенню економічного добробуту суспільства та його членів. Однак, і про це свідчать численні практичні приклади з життя українського суспільства, значна частка населення потребує допомоги з боку держави задля забезпечення проголошеного у ст. 48 Конституції України права «на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї». І ця ситуація має бути вправлена. Мабуть саме з урахуванням цього вказується, що за умов сучасної соціально-економічної ситуації актуалізується потреба у реформуванні інституту соціальної політики як регулятора розвитку соціальної сфери [1, с. 152]. Результатом реформування соціальної політики має стати підвищення рівня соціальної безпеки держави та суспільства, а також формування належної системи соціального захисту населення, у тому числі і такої його категорії як державні службовці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання проходження державними службовцями служби в органах державної влади та інших державних підприємствах, установах та організаціях завжди були предметом уваги з боку науковців та практиків (В.Б. Авер'янов, А.П. Гетьман, Г.О. Барабаш, Н.Б. Болотіна, Є.М. Борщук, Н.Ф. Добрева, В.В. Жернаков, М.І. Іншин, І.І. Колосовська, Т.К. Корецька, І.П. Кринична, О. О. Кочемировська, В.В. Лаврухін, Р.П. Луцький, М.М. Руженський, Б.І. Сташків, Н.П. Топішко, О.М. Ярошенко та ін.). Так, за результатами уточнення вченими сутності та змісту державної служби в демократичній та правовій державі, змістовного аналізу особливостей правового статусу державних службовців у 2015 році ухвалено новий Закон України «Про державну службу», а також схвалено відповідні

програмні документи по подальшому удосконаленню інституту державної служби (Концепції запровадження посад фахівців з питань реформ, Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади тощо). Це підкреслює важливість питань державної служби та державних службовців як основи підвищення ефективності державного управління в Україні.

Невирішені раніше проблеми. Слід відмітити, що серед багатьох проблем удосконалення правового статусу державних службовців, ефективного управління персоналом державної служби саме забезпечення їх належного соціального захисту займає одне із головних місць, адже від нього безпосередньо залежить ефективність здійснення державного управління. І тому з'ясування завдань соціального захисту державних службовців як важливої характеристики цього засобу забезпечення та гарантування соціально-економічних та культурних прав державних службовців є актуальним завданням для сучасного соціального права.

Мета статті полягає у визначенні сутності та змісту завдань соціального захисту державних службовців.

Виклад основного матеріалу. Слід відмітити, що, не зважаючи на певні недоліки, діяльність у сфері соціального захисту, як прояв реалізації соціальної політики держави постійно удосконалюється. З цього приводу вказується, що завданням реформування правового забезпечення соціального захисту в Україні слід вважати раціоналізацію використання засобів шляхом перерозподілу їх на користь найбільш потребуючих цього громадян, адаптацію системи соціальних виплат і пільг до ринкових відносин, приведення соціальних зобов'язань держави у відповідність із її фінансово-економічними можливостями [2, с. 208]. І з такою позицією ми повністю згодні, адже вона акцентує увагу саме на аспекті удосконалення діяльності у сфері соціального захисту, маючи своїм наслідком отримання конкретних зрушень у характері, обсязі та якості соціальної захищеності громадян України, зокрема і державних службовців, гарантуючи їм доступ до певного мінімуму соціальних благ. Тому погодимося із думкою, що соціальний захист – це соціальний інститут, завдання якого – забезпечувати встановлений мінімум необхідних для процесу соціального відтворення умов для тих соціальних груп, спільнот та індивідів, які з об'єктивних і незалежних від них причин цього потребують [3, с. 45]. Тому якщо мета та принципи відображують внутрішні риси та властивості соціального захисту, зокрема і державних службовців, то завдання характеризують ті зовнішні прояви його існування, які безпосередньо спрямовані на забезпечення соціальних прав особи, їх захист та гарантування.

Розглянемо ці завдання. Так, у мовознавстві «завдання» - це наперед визначений для виконання обсяг роботи, справа і т. ін.; мета до якої прагнуть; те, що хочуть здійснити [4, с. 378]. З позиції характеристики поняття завдань відносно якогось явища або об'єкта, наприклад, завдання держави чи завдання соціального захисту, то вказане поняття є частиною характеристики їх діяльність, певної роботи. Тобто тієї роботи та того обсягу діяльності, який явище або об'єкт мають здійснити для досягнення певної мети. Тому попередньо завдання соціального захисту державних службовців визначимо як комплекс дій, що необхідно здійснити задля досягнення мети соціального захисту цієї категорії громадян України, зміст яких обумовлений характером соціальної політики держави та відображує сутність призначення соціальної держави. Таким чином завдання соціального захисту державних службовців виступають у формі конкретних дій, які мають бути вчинені уповноваженими на здійснення соціального захисту цієї категорії осіб суб'єктами, задля досягнення його мети - забезпечення основних соціальних прав державних службовців, а також їх вільний розвиток і реалізація ними їх здібностей як невід'ємної складової формування соціального і трудового потенціалу державної служби, забезпечення їх соціальної безпеки. Отже, саме на забезпечення перетворення вказаних положень у реальний стан – стан соціальної захищеності державних службовців і мають бути спрямовані відповідні завдання соціального захисту цієї категорії осіб.

На те, що до числа основних завдань соціального захисту в цілому, слід вважати забезпечення стану соціальної захищеності населення, окремих груп громадян України, у тому числі і державних службовців, вказується у фаховій літературі. Так, М.М. Руженський відмічає,

що основне завдання системи соціального захисту полягає в обмеженні та нейтралізації негативних соціально-економічних явищ і процесів, характерних для ринкової економіки та етапу її формування в постсоціалістичних країнах [5, с. 5]. Тобто завдання соціального захисту, на думку цього науковця, мають носити превентивний характер щодо дії негативних соціально-економічних явищ і процесів та їх наслідків. Частково із цим автором слід погодитися, і так позиція підтримується і іншими науковцями. Наприклад, В. Скуратівський, О. Линдюк також основними завданнями забезпечення соціальної безпеки вважають виявлення й оцінку ризиків та загроз, пошук резервів підвищення соціальної безпеки та прискорення соціально-економічного розвитку держави, розробку механізмів, засобів і методів, які запобігають соціальним загрозам [6, с. 198]. Запобігання, попередження негативних явищ будь-якої природи, які істотно впливають на стан соціального захисту населення, впливають на можливість більшої частини громадян країни безперешкодно користуватися соціальними правами особи і мати доступ до певного мінімуму соціальних благ, є дійсно одним із основних завдань соціального захисту.

Однак лише завданням запобігання, завчасного попередження негативних соціально-економічних явищ і процесів соціальний захист взагалі і державних службовців зокрема не вичерпується. Погодимось із думкою, що завдання соціальної політики неможливо вирішити, не поставивши в центр уваги людину, не забезпечивши умов для її належного розвитку і самореалізації, і саме тому соціально значущими завданнями держави в сучасних умовах є створення умов і подолання перепон на шляху реалізації прав і свобод, можливостей і здібностей людини, а також виконання соціальних завдань, спрямованих на відновлення й розвиток людського капіталу, що є необхідною умовою для економічного розвитку України [3, с. 115-116]. І такі завдання забезпечувального та стимулюючого характеру безумовно мають обов'язково реалізовуватися як умова формування резерву для подальшого зростання не тільки спроможності держави забезпечувати та гарантувати соціально-економічні права її громадян, а й створювати підґрунтя для розвитку особистості, посилення та зміцнення її власного потенціалу, у тому числі і як працівника. Відмічається, що найважливішими завданнями соціальної політики в Україні мають бути: посилення економічної та соціальної активності людини; удосконалення системи соціальних гарантій; збереження культурної та природної спадщини, реалізація принципів соціальної справедливості; забезпечення єдності соціальної політики на державному, регіональному, місцевому, виробничому рівнях [3, с. 200].

І наведене «широке» бачення завдання соціальної політики безпосередньо відображується і у завданнях соціального захисту, який є засобом її реалізації. Так, В. В. Лаврухін відмічає, що основні завдання соціального захисту: забезпечення максимально можливої стабільності в соціально-економічному стані людей; захист від чинників, що знижують життєвий рівень; створення умов, що дозволяють громадянам отримати робоче місце; формування сприятливих умов праці для найнятих робітників; захист їх від негативних впливів виробництва; надання матеріальної допомоги тим, кому через об'єктивні обставини вона необхідна [7, с. 68-69]. Тобто поряд із завданням захисту населення від чинників, що знижують його життєвий рівень, цей науковець виділяє і завдання зміцнення існуючого соціального становища особи, створення сприятливих умов для реалізації особами їх соціальних прав.

Наприклад, щодо змісту завдань, які виконує соціальний захист населення, то на думку Н. Флорескул, до їх числа слід віднести такі: забезпечення членам суспільства прожиткового мінімуму й надання матеріальної допомоги тим, кому вона необхідна; захист від чинників, що знижують життєвий рівень; створення умов, що забезпечують задоволення визначеного мінімуму потреб громадян в освіті, медичній допомозі та ін.; забезпечення сприятливих умов праці для найманих робітників, захист їх від негативних впливів індустріального виробництва; забезпечення екологічної безпеки членів суспільства; захист громадян від злочинних зазіхань; захист цивільних і політичних прав і свобод; створення сприятливого психологічного клімату в суспільстві в цілому, в окремих осередках і структурних утвореннях, захист від психологічного пресингу; забезпечення максимально можливої стабільності громадського життя [8, с. 38]. Як засвідчує аналіз позиції Н. Флорескул, зміст завдань соціального захисту одночасно стосується

декількох напрямів, а саме: забезпечення мінімальних соціальних гарантій; захисту від соціально-економічних явищ, які істотно впливають на рівень соціальної захищеності населення; забезпечення належних умов для реалізації конституційних прав у сфері праці; створення сприятливого для розвитку та існування особи соціального середовища.

Тому можна відмітити, що саме комплексний характер завдань соціального захисту взагалі, у тому числі і державних службовців дійсно відповідає ролі та характеру цього явища. Саме таке розуміння змісту його засад та їх належна реалізація здатні забезпечити досягнення мети соціального захисту державних службовців. Отже, як відмічають О.О. Кочемировська, О.М. Пищуліна, сьогодні завдання для системи соціального захисту є такими: побудова ефективної системи управління соціальними ризиками; узгодження соціальної політики з політикою зайнятості, фінансово-економічною та фіскальною політикою; створення для кожної дієздатної та працездатної особи умов, що дозволять їй підтримувати свій добробут завдяки власній праці; перегляд системи соціальної допомоги непрацездатним і найбільш незахищеним членам суспільства; реформування політики зайнятості та соціального страхування, зокрема пенсійного; трансформація соціальної сфери в напрямі підвищення якості та доступності соціальних послуг; формування соціально орієнтованої житлової політики; подолання бідності працюючого населення та приведення кількісних і структурних показників прожиткового мінімуму у відповідність до потреб соціально-економічного розвитку України; реформування сфери охорони здоров'я [9, с. 4-5]. І з наведеним баченням завдань системи соціального захисту ми згодні. Вважаємо, що як явище загального - відносно соціального захисту державних службовців, ці положення у повній мірі стосуються цієї категорії осіб.

У свою чергу, враховуючи особливості правового статусу державних службовців, на що слушно звертають увагу науковців [10, с. 293-313], специфіку має і соціальний захист державних службовців. Фахівці прямо вказують на те, що соціальний захист та соціальне забезпечення державних службовців відрізняється від соціального захисту населення в цілому [11, с. 177]. Тому наведені вище завдання взагалі соціального захисту розширюють свій зміст за рахунок врахування спеціальних завдань соціального захисту, які це явище має вирішувати щодо державних службовців. Вважаємо, що ця специфіка полягає у тому, що чинне законодавство має гарантувати державному службовцю такі соціально-економічні умови, які повинні забезпечити належне виконання ним своїх посадових обов'язків [12, с. 37-38]. З цією позицією ми цілком згодні.

Щодо завдань соціального захисту державних службовців, то, на думку Р.П. Луцького, основні з них полягають у: збалансуванні законодавчо встановлених обмежень їхніх трудових прав додатковими заходами матеріального забезпечення; стимулюванні бажання таких осіб здійснювати важливу для держави трудову діяльність; компенсуванні втрачених засобів до існування при виникненні обставин, передбачених законодавством; забезпеченні стабільності кадрів у державній службі [13, с. 11].

М.І. Іншим визначено наступні змістовні основи соціально-правового захисту державних службовців: а) підвищення престижності державної служби; б) достатньо високе, регулярно виплачуване грошове забезпечення, розміри якого мають підвищуватися з ростом кваліфікації, збільшенням стажу службово-трудової діяльності; в) створення нормальних умов служби, забезпечення приміщенням, транспортом, телефонами, правильна організація розпорядку режиму робочого дня; г) державне страхування, гарантоване високе пенсійне та медичне забезпечення; є) безперервне забезпечення службової перспективи, стабільність службово-трудова відносин, підвищення рівня кваліфікації [14, с. 26].

Відповідно до цих орієнтацій визначмо наступні змістовні характеристики завдань соціального захисту державних службовців.

Під завданнями соціального захисту державних службовців як складових концептуальних основ соціального захисту цієї категорії осіб пропонуємо розуміти визначену у нормативно-правових актах система дій та заходів, які необхідно здійснити органам та їх посадовим особам, уповноваженим на реалізацію соціального захисту державних службовців,

зادля досягнення мети соціального захисту цієї категорії працюючих громадян України, зміст яких обумовлений характером соціальної політики держави та відображує сутність призначення соціальної держави та демократичний, соціальний і правовий характер державного управління.

При цьому, враховуючи відмічену вище специфіку соціального захисту державних службовців, в залежності від їх спрямованості, поділимо їх на:

- загальні завдання соціального захисту державних службовців – спрямовані на соціальний захист соціально-економічних та культурних прав державних службовців як громадян України;

- спеціальні завдання соціального захисту державних службовців – спрямовані на соціальний захист їх як осіб із специфічним правовим статусом.

Відмітимо, що між ними немає суперечностей, ці види завдань соціального захисту державних службовців доповнюють одне одну, сприяючи повній та всебічній реалізації мети соціального захисту цієї особливої категорії працюючого населення України.

При визначенні завдань соціального захисту державних службовців додаткову увагу звернемо на позицію М.І. Іншина, яким слушно вказується, що основними заходами соціального захисту державних службовців на сучасному етапі розвитку суспільства, держави та державної служби є: державне обов'язкове особисте страхування; державне пенсійне забезпечення; медичне обслуговування; державна соціальна допомога; пільги та компенсації, а об'єктом соціального захисту державного службовця є майнова сфера - матеріальні блага та послуги, які надаються державою з метою забезпечення для даної соціально-професійної групи реалізації всієї повноти відповідних правових можливостей [14, с. 27]. Вважаємо, що ці заходи та об'єкт мають віднайти своє втілення в завданнях соціального захисту державних службовців.

Тому до завдань соціального захисту державних службовців віднесемо наступні положення:

- загальні завдання соціального захисту державних службовців: забезпечення стабільності соціально-економічного становища державних службовців; забезпечення державним службовцям прожиткового мінімуму у відповідності до їх потреб та сучасного соціально-економічного розвитку України; надання матеріальної допомоги тим державним службовцям, які в силу об'єктивних причин потребують її, а також надання соціальної допомоги непрацездатним і найбільш соціально незахищеним державним службовцям; визначення стандартів і підвищення якості та доступності для державних службовців соціальних послуг і фінансових умов їх надання; зниження негативного впливу соціально-економічних ризиків, що знижують життєвий рівень державних службовців, шляхом підвищення державних соціальних гарантій державним службовцям та їх сім'ям; проведення ефективної політики зайнятості та соціального страхування державних службовців, зокрема пенсійного; створення умов, що дозволяють державним службовцям отримати робоче місце та заробляти на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, перебуваючи на державній службі, що сприяє державним службовцям у підтриманні свого добробуту завдяки власній праці; забезпечення задоволення визначеного мінімуму потреб державних службовців в реалізації їх соціально-економічних та соціально-культурних прав (в сфері освіти, медицини, екологічної безпеки, особистої безпеки ін.).

- спеціальні завдання соціального захисту державних службовців: забезпечення сприятливих умов служби, розпорядку й режиму робочого дня та демократичних форм управління працею державних службовців, захист їх від негативних впливів особливостей службово-трудова діяльності, у тому числі створення сприятливого психологічного клімату у структурних підрозділах, захист від психологічного пресингу; забезпечення компенсації встановлених у законодавстві обмежень трудових та інших особистих прав державних службовців додатковими заходами матеріального забезпечення; забезпечення високого, регулярно виплачуваного грошового забезпечення, розміри якого мають залежати як від стажу та кваліфікації державного службовця, так і від результативного, ефективного, добросовісного та ініціативного здійснення службово-трудова діяльності; забезпечення підвищення престижності

державної служби; стимулюванні бажання державних службовців до удосконалення їх діяльності; компенсуванні втрачених засобів до існування при виникненні обставин, передбачених законодавством; забезпеченні стабільності розвитку службової кар'єри шляхом створення службової перспективи, стабільності службово-трудових відносин, підвищення рівня кваліфікації державних службовців; їх державне страхування, гарантовано гідне пенсійне забезпечення.

Підводячи підсумок наведеної у статті характеристики завдань соціального захисту державних службовців, відмітимо, що ця категорія визначає це явище з позиції його функціонування. Ці завдання дають можливість скласти уявлення про напрями та зміст відповідних дій та заходів, які необхідно вживати на шляху досягнення мети соціального захисту державних службовців. Завдання соціального захисту державних службовців також дають уявлення про цінність та роль вказаного засобу забезпечення соціально-економічних права цих осіб, створення підґрунтя для розвитку їх особистості, посилення та зміцнення їх власного потенціалу, у тому числі і як специфічної групи працівників, які здійснюють особливу діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Колосовська І. І. Сучасні підходи у реформуванні соціальної політики держави як регулятора розвитку соціальної сфери. Ефективність державного управління. 2015. Вип. 43. С. 152-158.
2. Іншин М. І. Рецензія на монографію Н.Б. Болотіної "Право соціального захисту: становлення і розвиток". Право і Безпека. 2005. Т.4, № 4. С. 208-209.
3. Соціальна політика в Україні: реалії та перспективи оновлення / За ред. В. Г. Никифорова: монографія / Одеський нац. економ. унів-тет. Одеса, 2015. 363 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусл. К.: Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2002. 1440 с.
5. Руженський М. М. Соціальний захист населення в умовах формування ринкової моделі економіки України: монографія. К.: ІПК ДСЗУ, 2013. 318 с.
6. Скуратівський В., Линдюк О. Соціальна безпека українського суспільства та шляхи її забезпечення. Вісник Нац. академії держав. управління при Президентіві Укр. 2011/2. №3. С. 194-204.
7. Лаврухін В. В. Державне управління у сфері соціального захисту населення: теоретичні аспекти. Аспекти публічного управління. 2015. № 1-2. С. 66-72.
8. Флорескул Н. Система соціального захисту населення як чинник формування соціальної держави. Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. 2009. № 2. С. 34-46.
9. Основні напрями оптимізації системи соціального захисту в Україні: аналіт. доп. / О. О. Кочеміровська, О. М. Пишуліна. К.: НІСД, 2012. 88 с.
10. Іншин М. І. Правове регулювання службово-трудої діяльності державних службовців як особливої категорії зайнятого населення України: навч. посіб.; Держ. НДІ МВС України. Х.: ФІНН, 2010. 672 с.
11. Кринична І. Нормативно-правові засад функціонування соціального захисту державних службовців як особливої категорії громадян в Україні Актуальні проблеми державного управління. 2013. Вип. 1. С. 176-179.
12. Аністратенко Ю. І. Специфіка правової регламентації соціального захисту працівників органів Державної фінансової інспекції України. Фінансове право. 2013. № 1. С. 36-40.
13. Луцький Р.П. Соціальний захист державних службовців в Україні.: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05. Л., 2010. 20 с.
14. Іншин М.І. Проблеми правового регулювання праці державних службовців України: автореф. дис... д-ра юрид. наук: 12.00.05. К., 2005. 39 с.